WIKIPEDIA

Spoans

Et **Spoans** (Spoans: *español, castellano*) es e Romoansche toale en achter 't Iengels en et Chinees de grotste weireldtoale.

Inoud

Kenmerkn

Et Spoans es e Romoansche toale, da wil zeggn dat et ofstamt van et Latyn, de toale die de Romeinn mègebrocht èn. Z'es dus nauwe verwant an et Frans, Italioans, Portugees en Roemeens die ook Latynsche toaln zyn. Deur zyn eilandliggienge verre weg van Rome, boakermat van et Latyn, es 't Latyn minder styf geëvolueerd in vergelykienge mè andere Romoansche toaln. Mo in 't Spoans zyn d'r gin noamvolln mêer.

Spanje èt eeuwnlang bezet gewist deur d'Arabiern. 't Es doamè dat et Spoans veel Aroabische invloedn gekend èt. Zô zyn de mêeste woordn die begunn mè *al* – en dat zyn d'r ne heeln oop – van Aroabische ofkomste, lik *el alcalde* (burgemeester), *la alhucema* (lavendel), *el almacén* (magazyn of growoarnuus).

Et Spoans es e styf fonetische toale. Oe je d'uutsproake van de Spoansche letters kent, keun je olle Spoansche woordn goed uutspreekn ook ol verstoa je ze nie. In et Spoans sprik je olle letters van e word kort en dudelik uut woadeure da de toale minder frivool en zangerig overkomt dan et Italioans. Vo die reedn noemn ze 't Spoans soms ôok wel et *Duuts ounder de Romoansche toaln*.

D'eerste tekstn die je Spoans kut noemn, dateern van de negenste-tienste eeuwe.

Variantn in moederland Spanje

- Castilioans *(el castellano)* : dat es et officiële Spoans da in de meeste landn buutn Spanje kortweg Spoans genoemd es.
- Cataloans *(el catalán)* : d'officiële toale van
  - Catalonië, de Spoansche regio in 't noordoostn van Spanje mè Barcelona lik oofdstee. Zeg noois teegn nen Cataloan dat 'n Spoans sprikt of je voelt em g'affrounteerd.
  - Andorra
  - Balearen, tegoare me 't Castilioans.

De variantn van et Spoans

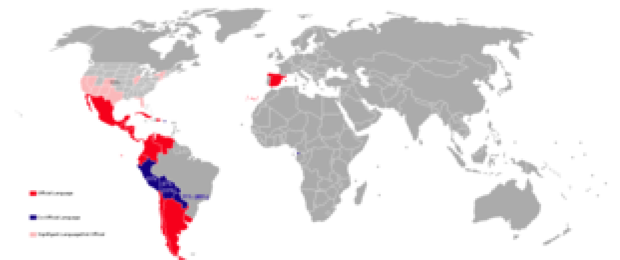
- et Galicisch *(el gallego)* : et Spoans van de Spoansche regio Galicië

In Baskenland, da in Spanje en in Vrankryk ligt, spreekn ze Baskisch (*el vasco* of *el euskera*) moar dat es helegansn gin Spoans. Baskisch es e gevol apart want 't es d'enigste niet-Indo-Europese toale in heel West-Europa. Ze sproakn in die streke ol Baskisch nog voor dan de Romeinn d'r woarn.

Verspreidienge buutn Spanje

Spoans es en officiële toale in die landn, 't antal inweuners stoa nefest et land:

1. Mexico: 107 miljoen (2008)
2. Spanje: 45 miljoen (2008)
3. Colombia: 44 miljoen (2008)
4. Argentinië: 40 miljoen (2007)
5. Peru: 28 miljoen (2007)
6. Venezuela: 26 miljoen (2007)
7. Chili: 20 miljoen (2000)
8. Ecuador: 14 miljoen (2007)
9. Guatemala: 13 miljoen (2007)
10. Cuba: 11,18 miljoen (2000)
11. Dominicaanse Republiek: 8,58 miljoen (2000)
12. Bolivia: 8,3 miljoen (2000)
13. Honduras: 6,4 miljoen (2000)
14. El Salvador: 6,23 miljoen (2000)
15. Paraguay: 5,73 miljoen (2000)
16. Nicaragua: 4,91 miljoen (2000)
17. Puerto Rico (afhankelik gebied van de Verenigde Stoatn): 3,9 miljoen (2004)
18. Costa Rica: 3,77 miljoen (2000)
19. Uruguay: 3,36 miljoen (2000)
20. Panama: 2,84 miljoen (2000)
21. Equatoriaal-Guinea: 494.000 (2003)(ênigste Spoanstoalig land in Afrika)

Landn e regios woa da Spoans e n' officiële toale es

De mêeste landn hèin ollêen Spoans as officiële toale. Uutzonderingn doarip zyn Bolivia, Equatoriaal-Guinea (twêede toale: Frans), Paraguay, Peru en Spanje zelve (Cataloans, Galicisch, Baskisch, Aragonees, Asturisch en Aranees). In d'andre landn bestoan der ôok grôte niet-Spoanstoalige gemêenschappn mo hunder toale wêr nie erkend as officiële lanstoale.

In Amerika klappn der round de 26 miljoen minsn Spoans. 't Grotste dêel hiervan zyn immigrantn, moa der es ôok een deel da afstamt van de Spoans-Mexicoanse bevolkinge die in het zuudwestn van de Verenigde Stoatn weunde toen d'Amerikoan da veroverdn. In New Mexico (een Amerikoanse stoat) is 't Spaans as officiële taal erkend en ôok in Puerto Rico. Vodder spreekn der nog vee minsn Spoans in Brazilië, Belize, Guyana, de Filipynn, Marokko de Westelikke Sahoara en de Nederlanse Antilln. In ginêen van die landn en gebiedn is 't echter officieel. Ôok in Europa spreekn z'et nog in Andorra en Gibraltar.

D'uutsproake van et Spoans in Latyns-Amerika es behôorlijk anders dan in Spanje. Omda e toale 't mêest van ol verandert in et land woar da d'oorsprounkelikke sprekers weunn, moetn die veranderiengn dus ountstoan zyn in de 17e-18e eeuwe in Spanje zelve, achter de (Spoansche) veroverienge van Amerika.

Voorbeeld

- "Eres tú" (tekst) (http://www.mocedades.com/lerestu.htm)
- "Eres tú" (clip) (https://www.youtube.com/watch?v=mDaeak_FGaA)